

великої кількості розрахунків. Його доцільно використовувати у тих випадках, коли необхідно визначити витрати, пов'язані з проведенням заходів, які впливають на розмір невеликої кількості статей витрат. Метод одиничних витратних ставок доцільно застосовувати для визначення собівартості перевезень як у цілому, так і за видами тяги, сполученнями, категоріями поїздів і операціями технологічного процесу, а також при оцінці впливу зміни показників використання рухомого складу на експлуатаційні витрати і при інших техніко-економічних розрахунках.

Метод витратних ставок є гнучким інструментом, він дозволяє трансформувати методику розрахунку витрат для вирішення конкретних завдань. Ці обставини дозволяють використовувати витратні ставки: для проведення масових розрахунків собівартості перевезень для цілей формування тарифів на перевезення; економічної оцінки ефективності проведених технічних і організаційних заходів; оцінки організації експлуатаційної роботи на залізницях та впливу обсягових і якісних показників роботи на собівартість перевезень.

Перевагою методу витратних ставок у порівнянні з іншими методами являється відносно невеликий обсяг робіт з проведення розрахунків. Така перевага властива і для метода коефіцієнтів впливу, який ґрунтується на встановленні безпосереднього взаємозв'язку між експлуатаційними витратами і факторами, які на них впливають. Але при такому методі доводиться попередньо проводити трудомісткі розрахунки самих коефіцієнтів впливу. Метод коефіцієнтів впливу можна застосовувати до техніко-економічних розрахунків тільки при фіксованому обсязі перевезень і незмінній технічній озброєності залізниць.

Методи коефіцієнтів впливу середньодорожньої собівартості і питомих часток витрат дозволяють швидко розрахувати собівартість перевезень і оцінити вплив від проведення різних організаційно-технічних заходів. Проте результати розрахунків будуть менш точними, ніж при використанні методів безпосереднього розрахунку або витратних ставок.

В умовах реформування залізничного транспорту традиційні методики визначення собівартості перевезень вимагають удосконалення з урахуванням впливу на витрати і собівартість перевезень різноманітних факторів, що в недалекій перспективі надасть можливість максимізувати вплив більш позитивних факторів і зменшити вплив негативних.

УДК 338.242

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЛІЗИНГ»

Бормотова М.В., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

Більшість підприємств чи тільки що створені, чи на етапі розширення і модернізації основних засобів, потребують значних грошових вкладень в придбання обладнання для успішного функціонування свого підприємства. В умовах фінансової кризи, недостатньої кількості обігових коштів часто не має іншої альтернативи, чим придбати обладнання в лізинг й поступово виплачувати лізингові платежі, а в разі необхідності по закінченні строку лізингової угоди купити його за залишковою вартістю. В цьому випадку важко переоцінити важливість лізингу. Для заключення угоди лізингу немає необхідності мати одразу велику суму грошей. Головною умовою є фінансова стабільність клієнта в майбутньому.

Багато вітчизняних та зарубіжних вчених досліджують теоретичні засади та практичні аспекти лізінгової діяльності в Україні. Питання щодо теоретичних основ лізінгових операцій розглянуто у працях таких вчених, як Г. Вознюк, І Грищенко, В. Дікань, А. Загорній, Б. Івасів, В. Рошило, Н. Рязанова, О. Левченко, В. Різник, Г. Холодний та інші. Трактують поняття «лізинг» наведено у таких нормативно-правових документах: Закон України «Про фінансовий лізинг», Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», Цивільний та Господарський кодекс України, Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 17, тощо.

Лізинг можна розглядати з різних поглядів: організаційно-правового, економічного, інвестиційного, інноваційного, тощо. Зміст того чи іншого погляду визначається метою формування лізінгових відносин. Одні науковці розглядають лізинг як своєрідний спосіб кредитування підприємницької діяльності, інші – цілком ототожнюють його з довготерміновою орендою чи однією з її форм, що своєю чергою зводиться до наймання чи підрядних відносин, треті – вважають лізинг завуальованим способом купівлі-продажу засобів виробництва чи права користування чужим майном, а четверті інтерпретують лізинг як дії за чужий рахунок, тобто керування чужим майном за доручення довірителя.

Відповідно до Закону України «Про фінансовий лізинг» останній визначається наступним чином: фінансовий лізинг - це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу. За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингодержувачем

специфікації та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі).

На думку автора, найбільш повно сутність лізингу відображено в Конвенції про міжнародний фінансовий лізинг УНІДРУА, яку було прийнято в 1988 р. у Канаді. В названій Конвенції фінансовий лізинг визначається як операція, в якій одна сторона (лізингодавець):

- на умовах іншої сторони (лізингоодержувача) укладає договір (договір поставки) з третьою стороною (постачальником), згідно з яким лізингодавець отримує виробниче обладнання, засоби виробництва або інше обладнання на умовах, схвалених лізингоодержувачем;

- укладає договір (договір лізингу) з лізингоодержувачем, надаючи лізингоодержувачеві право користування обладнанням за умови виплати лізингових платежів.

Таке трактування поняття «лізинг» всебічно відображає його сутність, ознаки та механізм дії.

УДК 338.45 (330.145.2)

ОСОБЛИВОСТІ КРУГООБОРОТУ ТА ОБОРОТУ КАПІТАЛУ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Брагарник О.О., викладач (ОДЕУ)

Для індивідуального капіталу відтворювальний процес - це, перш за все, безперервне відтворення його кругообороту. На нашу думку, схема кругообороту, що запропонована К. Марксом, має ряд безперечних переваг, зокрема:

- кругооборот є сутнісною характеристикою функціонування і відтворення будь-якого промислового підприємства;

- схема кругообороту забезпечує багатогранний політико-економічний підхід, що дозволяє деталізувати та аналізувати в статистичній динаміці господарські проблеми підприємства;

- кругооборот відображає функціонування підприємства як єдність матеріальних, нематеріальних, вартісних потоків і руху робочої сили через витрати грошового капіталу, інвестованого на придбання факторів виробництва.

Характер кругообороту і обороту капіталу транспортного підприємства змінюється в залежності від макроекономічного середовища, в якому ці процеси протікають. До характерних особливостей кругообороту і обороту основного капіталу підприємств в умовах трансформаційної економіки України, перш за все, слід віднести:

- розрив між стадіями і функціональними формами кругообороту і обороту основного капіталу, перевага товарної форми над грошовою;

- різко виражений дисбаланс між кругооборотом реального основного капіталу і динамікою амортизації;

- незабезпеченість кругооборотом і оборотом основного капіталу його розширеного відтворення;

- низька якість менеджменту та маркетингу транспортних підприємств.

Негативні процеси в економіці, обумовлені низкою проблем, які закономірно виникають в умовах зміни та становлення способу виробництва. Саме на такому етапі, пов'язаному зі зміною суспільної формації, за думкою відомих вчених-економістів, перебуває зараз Україна.

Україна увійшла у стадію ринкової трансформації як індустріально розвинена країна, проте за роки реформування відбулося руйнування нормального ходу відтворювального процесу. Слід погодитися з думкою деяких авторів, що однією з причин такого стану стала орієнтація економічних реформ на формальну зміну форми власності, без урахування особливостей, пов'язаних з рівнями технологічного розвитку та забезпеченістю ресурсами. Основними причинами регресу слід назвати втрату державою функцій управління економікою і недосконалість нормативно-правової бази, формування ринкового середовища в кризових умовах тощо. Суттєвим чинником порушення закономірностей обороту капіталу, що призвело до руйнації основних виробничих фондів та припинення їх оновлення став гіпертрофований розвиток фінансової інфраструктури та грошового капіталу порівняно з промисловим.

Таким чином, зміни умов господарювання транспортних підприємств призвели до ускладнення здійснення відтворювального процесу на всіх стадіях кругообороту капіталу. Подолання кризової ситуації на підприємствах транспорту пов'язано із загальним виходом України з кризи та стабілізацією економіки.

УДК 656.212.004.89

ФОРМУВАННЯ УДОСКОНАЛЕНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КЕРУЮЧОЇ СИСТЕМИ ПРИКОРДОННОЇ ПЕРЕДАВАЛЬНОЇ СТАНЦІЇ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Бутько Т.В., д.т.н., професор,
Бауліна Г.С., аспірант (УкрДАСТ)*

Важливим засобом підвищення ефективності роботи прикордонних передавальних станцій є впровадження нових методів управління технологічними процесами на базі інформаційно-